

KVALITETSDEKLARATION

Utrikeshandel med tjänster

Ämnesområde

Handel med varor och tjänster

Statistikområde

Utrikeshandel

Produktkod

HA0202

Referenstid

2020 kvartal

Statistikens kvalitet	4
1 Relevans	4
1.1 Ändamål och informationsbehov	4
1.1.1 Statistikens ändamål	4
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	4
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	5
1.2.2 Variabler	5
1.2.3 Statistiska mått	6
1.2.4 Redovisningsgrupper	6
1.2.5 Referenstider	6
2 Tillförlitlighet	6
2.1 Tillförlitlighet totalt	6
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	8
2.2.3 Mätning	8
2.2.4 Bortfall	9
2.2.5 Bearbetning	10
2.2.6 Modellantaganden	10
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	11
3 Aktualitet och punktlighet	11
3.1 Framställningstid	11
3.2 Frekvens	11
3.3 Punktlighet	12
4 Tillgänglighet och tydlighet	12
4.1 Tillgång till statistiken	12
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	12
4.3 Presentation	12
4.4 Dokumentation	12
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	13
5.1 Jämförbarhet över tid	13
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	13
5.3 Sam användbarhet i övrigt	14
5.4 Numerisk överensstämmelse	14
Allmänna uppgifter	14
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	14
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	14
C Bevarande och gallring	15
D Uppgiftsskyldighet	15
E EU-reglering och internationell rapportering	15
F Historik	15
G Kontaktuppgifter	15
Bilagor	17
Bilaga 1. <i>Tjänsteslag</i>	17
Bilaga 2. <i>Tjänster</i>	18

Bilaga 3. <i>Länder</i>	21
Bilaga 4. <i>Redovisade länder och landgrupper</i>	24
Bilaga 5. <i>Beskrivning av urvalsosäkerheten i skattningarna på tjänsteslagsnivån i termer av den relativa standardavvikelsen, definierade som Standardavvikelse/Punktskattning. Referensperioden: det första kvartalet 2020.</i>	24

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Huvudsyftet med statistiken är att redovisa värdet av Sveriges export och import av tjänster¹, per kvartal. Tjänsteindelningen följer internationella standarder. Statistiken utgör underlag till *betalningsbalans och utlandsställning* samt till *nationalräkenskaperna*.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Användare av statistiken över Sveriges utrikeshandel med tjänster återfinns både i Sverige och utomlands, vilket indikerar ett stort informationsbehov av statistiken. Bland viktiga användare bör först nämnas Sveriges riksbank på vars uppdrag Statistiska centralbyrån (SCB) sammanställer och producerar undersökningen Utrikeshandel med tjänster. Några andra viktiga användare och användningsområden är:

- Finans- och näringsdepartementen för bedömningar, prognoser och beslut inom ekonomisk politik och näringspolitik;
- Kommerskollegium för förhandlingar och utredningar inom handelspolitikens område;
- Konjunkturinstitutet, Svenskt Näringsliv, bankers och finansinstituts analysenheter samt branschorganisationer för bedömningar av och prognoser för samhällets ekonomiska utveckling;
- Business Sweden, svenska och utländska företag samt utländska ambassaders handelsrepresentationer för marknadsanalyser och bedömning av marknadsundersökningar;
- massmedia för nyhetsbevakning och som underlag för artiklar om utvecklingen av svensk utrikeshandel;
- forskare och utbildningsväsendet (universitet, högskolor etc.) för olika forskningsprojekt;
- Eurostat, ECB (Europeiska centralbanken), OECD (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling), FN (Förenta Nationerna) och andra internationella organ för analys och vidare spridning av internationell statistik.

1.2 Statistikens innehåll

De statistiska målstorheter som skattas per kvartal är import och export av tjänster, vilka beskrivs genom tjänsteslag.

¹ Utrikeshandel med tjänster omfattar normalt sett inte varor. Det finns dock undantag där varuflöden ger upphov till tjänster. Trepårtshandel, det vill säga köp och försäljning av varor i utlandet vilka inte passerar svensk gräns (vilket även kallas *merchanting*), räknas som en varuanknuten tjänst. Till exempel, byggnads- och installationstjänster omfattar även varor som projektet köper in i utlandet.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen omfattar alla transaktioner under ett kvartal mellan aktörer i Sverige och aktörer i utlandet avseende tjänster med uppdelning på export och import.

Målpopulationen avgränsas till de transaktioner som är definierade i BPM6 (Balance of Payments and International Investment Position Manual, Sixth Edition). Vidare grupperas alla enskilda transaktioner enligt klassificeringen EBOPS först till tjänster, som sedan sammanfattas till tjänsteslag (Extended Balance of Payments Services Classification). Alla tjänsteslagen listas i Bilaga 1, medan de ingående tjänsterna listas i Bilaga 2. I SCB:s statistikdatabas (SSD) benämns tjänsteslag som kontopost.

Förhållandet mellan tjänsteslag och tjänster kan vara ett-till-ett, men inte alltid. I många fall är ett tjänsteslag en sammansättning av tjänster, antingen i deras helhet eller i form av andelar.

Målobjekten är grupper av transaktioner grupperade i tjänsteslag enligt Bilaga 1. Observationsobjekten är grupper av transaktioner grupperade i tjänster enligt Bilaga 2.

Uppgiftskällor är i huvudsak företag och myndigheter. Även administrativ data används.

1.2.2 Variabler

Observationsvariablerna är *Tjänst* definierad i Bilaga 2, *Riktning* (Export/Import), *Land* enligt Bilaga 3, och *Tjänstevärde* som representerar det sammanlagda värdet av alla transaktionerna i gruppen i fråga. Listan med länder i Bilaga 3 följer Eurostats nomenklatur över länder och geografiska zoner. Variabeln *Tjänstevärde* definieras även som ofördelat, d.v.s. den anger värde av en tjänst per riktning över alla länderna (*Land='hela världen'*).

Observationsvariablerna definieras per kvartal.

Målvariablerna, som också definieras per kvartal, är:

1. *Tjänstehandel* - det sammanlagda tjänstevärdet per *Tjänsteslag*, *Riktning* (Export/Import), och *Land*. Målvariabeln *Tjänstehandel* härleds alltså ur observationsvariabeln *Tjänstevärde* genom att summera observerade värden per *Tjänsteslag*, *Riktning*, och *Land*;
2. *Tjänstehandelsnetto* - skillnaden mellan *Tjänstehandel* för Export och *Tjänstehandel* för Import per tjänsteslag och per land (för detaljerna se avsnitt 1.2.4). Positiva värden på *Tjänstehandelsnetto* indikerar att Sveriges intäkter från försäljningen av tjänster är större än inköpskostnaderna, medan negativa värden indikerar det motsatta.

I SSD presenteras det skattade värdet på *Tjänstehandelsnetto* på *Riktning=Netto*.

Intressevariablerna är samma som målvariablerna.

Värdet för handeln redovisas i miljoner kronor.

1.2.3 Statistiska mått

Det statistiska mått som används är summa.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken över tjänstehandeln redovisas antingen på tjänsteslagsnivån eller på landnivån. Statistik för kombinationer av tjänsteslag och land redovisas inte.

På tjänsteslagsnivån redovisas tjänstehandeln för 27 tjänsteslag per riktning (Export, Import och Netto) för hela världen.

Den landfördelade tjänstehandeln redovisas inte för varje land i Bilaga 3, utan för varje land bland de 24 länder för vilka den skattade tjänstehandeln är störst samt för hela världen, EU-länder och länder utanför EU. Den landfördelade tjänstehandeln redovisas per riktning.

1.2.5 Referenstider

Redovisningen avser ett kvartal (tre månader) och ett år.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Totalt sett bedöms tillförlitligheten vara hög för skattningar på tjänsteslagsnivån (fortsättningsvis även kallade *ofördelade skattningar*). Däremot bedöms graden av tillförlitlighet vara lägre för skattningar på landnivån (fortsättningsvis även kallade *landfördelade skattningar*).

2.2 Osäkerhetskällor

För ofördelade skattningar anses olika modellantaganden och i betydligt mindre grad mätfel vara de osäkerhetskällor som bidrar mest till den totala osäkerheten. För landfördelade skattningar bedöms mätningen av urvalet istället för hela populationen vara den största osäkerhetskällan, följt av olika modellantaganden och mätfel. Förutom urvalsosäkerheten är det inte möjligt att kvantifiera osäkerheten kopplad till de övriga osäkerhetskällorna.

2.2.1 Urval

Om det fanns ett register över alla transaktioner mot utlandet skulle uppgifterna om målvariablerna samplas från detta. Men eftersom ett sådant register inte existerar används i praktiken direktinsamling från ett urval av svenska företag och myndigheter. Även administrativ data används (för detaljer om tjänsteslag, som involverar administrativ data, se avsnitt 5.1.2).

För att kunna göra urvalet konstrueras först en ram som initialt består av samtliga aktiva juridiska enheter (JE) i SCB:s företagsregister (FDB). Ramen kompletteras sedan med uppgifter från andra källor, som på olika sätt indikerar att företaget bedriver utrikeshandel med tjänster under det aktuella året och i vilken omfattning.

Stor vikt läggs vid identifiering av särskilt viktiga företag vars tjänstehandel gentemot utlandet bedöms vara av betydande storlek. Dessa företag kommer med i urvalet med sannolikheten 1, dvs. de är totalundersökta. Ungefär en femtedel av det totala urvalet utgörs av totalundersökta företag.

Företagen i grundramen stratifieras efter tre dimensioner: bransch, aktörstatus och storlek. Branschtillhörighet bestäms utifrån företagets huvudsakliga SNI-kod. Aktörstatus är en indikatorvariabel som indikerar omfattning av utrikeshandeln med tjänster (UHT). Aktörstatus bestäms utifrån indikationskällorna, branschkunskap samt information om företagets inlämnade uppgifter från föregående urvalsomgångar. Storleken baseras på företagets årsomsättning.

Grundramen avgränsas sedan till företag vars årsomsättning överstiger 1 miljon kronor (det här kravet gäller alla branscher, förutom finans- och momsbefriade branscher, vars årsomsättning får vara lägre än 1 miljon kronor). Vidare rensas ramen enligt olika indikatorer av UHT. Den slutgiltiga avgränsade ramen innehåller ca. 50 000-65 000 företag. Huvudsyftet med den här ramavgränsningen är att identifiera företag som har förutsättningar att genomföra stora utrikestransaktioner någon gång under året oavsett riktning och tjänst.

Varje år dras ett obundet slumpmässigt stratifierat urval om cirka 6 100 företag från den avgränsade ramen. Vid allokeringen av urvalsstorlekar i definierade strata används insamlade uppgifter från tidigare undersökningsomgångar. Aspekterna som beaktas i samband med allokeringen är:

1. att möta precisionskrav i termer av relativ standardavvikelse, i.e. standardavvikelse/punktskattning, som sätts på skattningar av tjänstehandeln per tjänsteslag över båda riktningarna, och
2. att minska uppgiftslämnarbördan för företag inom mindre storleksklasser.

Det bör påpekas att inga precisionskrav ställs på landfördelade skattningar. Därför anses urvalsosäkerheten utgöra den största delen av den totala osäkerheten i landfördelade skattningar (mer om osäkerheten i landfördelade skattningar återfinns i avsnitt 2.2.4).

Inget urval dras för företag utanför den avgränsade ramen, vilket innebär modellantaganden beträffande deras utrikeshandel med tjänster (se avsnitt 2.2.6).

Visserligen medför uteslutningen av företag från direktinsamlingen ett avsteg från sannolikhetsurval, men å andra sidan minskar det risken att dra ett urval av företag som antingen inte har någon UHT eller som har det i väldigt liten omfattning. Andra positiva konsekvenser av uteslutningen är att både uppgiftslämnarbördan och kostnader reduceras.

Effekten av att undersöka ett urval i stället för hela populationen har mätts med 95% konfidensintervall och med skattningarnas relativa standardavvikelse, definierat som *standardavvikelse/punktskattning*. Det sistnämnda måttet används för att möjliggöra jämförelser mellan tjänsteslag vars skattningar är av olika storleksordning, t.ex. Transporter och dess delkomponenter.

Notera att urvalsosäkerheten inte beräknas för landfördelade skattningar med anledningen att minska beräkningstiden (och alltså beräkningskostnader) avsevärt.

I Bilaga 5 ges den relativa standardavvikelsen för skattningarna på tjänsteslagsnivån, erhållna för det första kvartalet av 2020 och redovisade i SSD. Baserat på de skattade relativa standardavvikelserna i Bilaga 5 kan man säga att under kvartal 1 2020 tenderar standardavvikelserna att vara högre för skattningarna för Export än för motsvarande skattningarna för Import.

Sammanfattningsvis bedöms urvalsosäkerheten vara relativt låg för ofördelade skattningar, både för Export och för Import, medan urvalsosäkerheten för landfördelade skattningar bedöms vara större.

2.2.2 Ramtäckning

Eftersom målobjekten är transaktioner, definieras både över- och undertäckning i termer av transaktioner. Ramen av transaktioner nås via företag i urvalet.

Övertäckning av transaktionerna uppstår då ett företag av någon anledning inte haft utrikeshandel under hela året. Ur skattningsperspektiv har övertäckningen inte någon effekt.

Däremot kan skattningarna underskattas av undertäckning av transaktioner, vilken uppstår då nya företag bildas efter urvalet, dvs. efter ramavgränsningen är gjord. Upptäcks stora utrikestransaktioner efter urvalsdragningen kan dock de aktuella företagen läggas till i urvalet i efterhand, i separata stratum. Någon justering för icke-upptäckt undertäckning görs inte (se avsnitt 2.2.6). Detta innebär en underskattning av handeln som dock bedöms vara försumbar. Avsaknaden av företag i den avgränsade ramen medför inte nödvändigtvis en undertäckning av transaktionerna i målpopulationen.

Sammanfattningsvis är bedömningen att företagen i den slutliga avgränsade ramen ger en värdemässigt god täckning av svenska företags utrikeshandel med tjänster för hela året.

2.2.3 Mätning

Insamlingen sker elektroniskt via webblankett eller filinläsning. Maskinella valideringskontroller omöjliggör viss typ av felrapportering. De företag som rapporterar stora förändringar i export eller import av tjänster undersöks närmare genom jämförelser med momsrapportering och andra statistikällor, samt genom direktkontakt med företagen.

Rapporteringen sker per tjänst. Det kan ibland vara svårt för uppgiftslämnarna att välja rätt tjänst, i synnerhet när avgränsningen mellan vara och tjänst är otydlig. Ett exempel på detta är definitionen av programvara som kan innehålla både en varu- och en tjänstedel. Ett annat problem är att många företag inte har ekonomisystem som stödjer uppgiftslämning av efterfrågade tjänster.

Allt detta kan leda till betydande mätosäkerhet i inrapporterade uppgifter. Mätosäkerheten bedöms emellertid vara väsentligt mindre på tjänsteslagsnivån på grund av summeringar. För landfördelade uppgifter kan mätosäkerheten vara större. Det beror på att uppgiftslämnarna själva ibland behöver göra uppskattningar av de landfördelade uppgifter som rapporteras till SCB.

För att minska effekten av mätosäkerheten på skattningar genomförs olika kontroller som syftar till att upptäcka avvikande värden. Kontrollerna omfattar huvudsakligen jämförelser med tidigare inrapporterade värden, jämförelser med momsuppgifter för samma period samt olika kontroller mot branschuppgifter. Misstänkt felaktiga värden utreds, vilket ibland kan dra ut på tiden. Därför kan mätosäkerheten ha större effekt på preliminär statistik än på den slutgiltiga (se avsnitt 2.3).

Kunskapen om mätosäkerheten är till stor del empirisk och kan inte kvantifieras. Det går heller inte att bedöma om mätosäkerheten till största delen är systematisk eller slumpmässig (systematiska mätfel är generellt mer svårupptäckta och tenderar att vara mer problematiska att justera).

Sammanfattningsvis är bedömningen att både systematisk och slumpmässig mätosäkerhet bidrar till den totala osäkerheten i skattningar. På tjänsteslagsnivån, alltså då det gäller ofördelade skattningar, bedöms det sammanlagda bidraget vara relativt lågt. Båda typerna av mätosäkerhet anses påverka landfördelade skattningar mer än de ofördelade.

2.2.4 Bortfall

Svarsfrekvensen bedöms vara relativt hög, vanligen mellan 80 och 85 procent vid första publiceringen av undersökningen. Eftersom uppgifter fortsätter att komma in även efter den första publiceringen ökar svarsfrekvensen vanligtvis till revideringstillfällena. Under det första kvartalet 2020 låg bortfallet på samma nivå som under tidigare mätperioder.

Kompensation för objektbortfall beror på storleksklass. De större totalundersökta företagen, dock ej myndigheter, imputeras med föregående kvartals uppgifter (om de finns). Totalundersökta myndigheter kompenseras genom imputering av motsvarande kvartal föregående år. Detta eftersom många transaktioner här har tydliga säsongsmönster. Dessa metoder bedöms ha relativt liten effekt på statistiken.

Objektbortfall av urvalsundersökta företag kompenseras genom medelvärdeskompensering, vilket innebär att imputering görs med medelvärdet av inlämnade värden per tjänst inom stratumet i fråga (för detaljer om antagandet se avsnitt 2.2.6).

Medelvärdeskompenseringen kan leda till överskattning om det finns kraftigt avvikande värden inom stratum. För att undvika en sådan överskattning flyttas dessa företag, så kallade outliers, till ett separat stratum där de får representera endast sig själva. I de ursprungliga strata, korrigeras vikten för antalet outliers som har flyttats därifrån.

En annan typ av bortfall, partiell bortfall, uppstår då det saknas motpartsland för tjänster. För att landfördela ofördelade uppgifter avseende en viss tjänst tillämpas antingen på förhand bestämda kvoter eller olika fördelningsnycklar som baseras på inlämnade uppgifter (för detaljer om antaganden se avsnitt 2.2.6). Generellt gäller att ju större andel av de insamlade värdena som har landfördelats av uppgiftslämnarna, desto bättre blir skattningen av den landfördelade statistiken.

Den sammanlagda effekten av bortfallet på statistiken bedöms vara relativt liten eftersom svarsfrekvensen bland de mest betydande företagen är hög (mer än 90%).

Det bör nämnas att bortfallet under det första kvartalet inte kompensades på något speciellt sätt utöver de ovan beskrivna metoderna. Det antogs nämligen att följderna av Corona pandemin inte hade någon stark effekt på tjänstehandeln under kvartal 1. Antagandet stöddes av empiriska studier där inlämnade uppgifter avseende kvartal 1 betraktades som 'sanna' uppgifter. Däremot förväntas en starkare effekt under resten av året. Därför har beslut fattats om att fortsätta studera empiriskt prestandan av både de ovan nämnda imputeringsmetoderna och deras möjliga justeringar. Informationen om imputeringsmetoderna kommer att uppdateras i kvalitetsdeklarationen i samband med publiceringen av skattningarna för kvartal 2.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna samlas in med hjälp av två olika delundersökningar. Den första täcker generell utrikeshandel med tjänster och har 8 olika blanketter som anpassats efter företagens bransch. Den andra delundersökningen är för att samla in information om resor och den riktar sig mot banker, växlingskontor och kontokortsföretag.

Samtliga företag lämnar information om deras tjänstehandel uppdelat på tjänster och motpartsland. En viss granskning utförs redan vid mättillfället (se avsnitt 2.2.3). I nästa steg granskas mikrodata med hjälp av verktyget SELEKT. Genom verktyget skapas en prioriteringslista baserat på sannolikheten att ett värde är felaktigt i kombination med det genomsnittliga värdet skulle ha på det skattade resultatet. Värdena granskas sedan noggrant efter prioriteringslistan.

Efter att granskningen på företagsnivå tagit plats genomförs även granskning på makronivå i programmet VERITAS. Vid denna granskning studeras aggregerade värden för de olika tjänsteslagen där stora procentuella och värdemässiga förändringar vidare kontrolleras genom att gå tillbaka till mikronivå och se vilka företag som bidragit till förändringarna och om dessa verkar rimliga. Stort vikt läggs vid granskningen av företag som utgör stora andelar i olika tjänsteslag.

Den samlade bedömningen är att bearbetningsosäkerhet utgör en försumbar del av den totala osäkerheten i både ofördelade och landfördelade skattningar.

2.2.6 Modellantaganden

Sammantaget står förmodligen modellantaganden för den största delen av den totala osäkerheten i både ofördelade och landfördelade skattningar.

Ett viktigt modellantagande är att företag under den så kallade cut-off-gränsen bidrar med värdet noll. Cut-off gränsen varierar beroende på företagets sektorstillhörighet och vilka källor som indikerar att det har tjänstehandel med utlandet. Ramframställningen är svår och det finns en risk att företag som borde finnas med i ramen plockas bort, dvs. företag som faktiskt har tjänstehandel med utlandet i slutändan har sannolikheten 0 att komma med i urvalet, vilket strider mot modellantagandet. Värdemässigt torde emellertid dessa företag stå för en liten del av den totala handeln.

Ett annat modellantagande gäller landsfördelning för de uppgifter som lämnas in ofördelade. Antagandet är att alla företag, oavsett stratumtillhörighet, landfördelar likadant. Landfördelningen (andel/land) beräknas per tjänst utifrån allt inkommit material. De framräknade kvoterna tillämpas sedan på totalskattningarna. Det ofördelade materialet imputeras således med landsfördelningen från hela underlaget. Empiriska studier i såväl varu- som tjänstehandeln visar inga mönster (efter exempelvis storlek eller stratumtillhörighet) i företagens landfördelning. Det är inget orimligt antagande att företag av olika storlek har olika struktur (gällande partnerländer) i sin tjänstehandel. Förhållandet mellan tjänsteslag och landfördelning är emellertid så komplext att inga mönster kan skiljas ut från brus.

Det förekommer ett antal modellskattningar på de områden där det i delar eller i sin helhet inte går att samla in tillförlitliga uppgifter (dessa områden omfattar bland annat transporttjänster (CIF/FOB-korrigerings), försäkringstjänster, diplomattjänster, kommuner och landsting samt hushållen). Dessa modellskattningar ses regelbundet över och ersätts av insamlade uppgifter om det är möjligt.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Vid varje publiceringstillfälle (kvartal) revideras publicerade värden från föregående kvartal. Likaså revideras de sju föregående kvartalen varje gång det fjärde kvartalet publiceras. Ibland förekommer revideringar utanför ordinarie revideringstillfällen, oftast föranlett av att det framkommit att betydande uppgifter varit felaktiga alternativt att ny information tillkommit. Denna typ av revideringar omfattar ofta en längre period.

De revideringar som sker utanför ordinarie revideringstillfällen är ofta betydligt större och går oftare i endera riktningen, upp eller ner. Kvaliteten på statistiken bedöms emellertid bli bättre då denna typ av revideringar leder till förbättrad tillförlitlighet.

I avsnitt 3.1 kan man läsa mer om när statistiken publiceras och när den räknas som slutlig.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Den preliminära statistiken om utrikeshandel med tjänster publiceras ca två månader efter kvartalets slut.

3.2 Frekvens

Utrikeshandeln med tjänster samlas in och publiceras kvartalsvis.

I samband med publiceringen av kvartal 1-3 utförs revidering av närmast föregående kvartal. Vid publiceringen av kvartal fyra revideras de sju föregående kvartalen och detta gäller som slutlig statistik. Det innebär att statistiken för 2019 räknas som slutlig vid publicering av fjärde kvartalet 2020. Vid behov görs även revideringar av en annan och ofta längre tidsperiod. Dessa revideringar kan bero på att ny information från uppgiftslämnare blivit tillgänglig eller att det har gjorts en manualförändring. Revideringar kan

också bero på förändrade tolkningar av uppgifter eller definitioner. Ambitionen är att göra dessa extraordinära revideringar i samordning med annan ekonomisk statistik. Detta kan till exempel ske i samband med generalrevideringar av nationalräkenskaperna.

3.3 Punktlighet

Publiceringen följer punktligt publiceringsplanen för Sveriges officiella statistik. Historiskt har förseningar förekommit mycket sällan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Främst används SCB:s webbplats som kanal för att förmedla statistiken. Där hittas statistiken via Statistikdatabasen samt i statistiknyheter och rapporter. Statistiken över utrikeshandel med tjänster nås via www.scb.se/HA0202

Vid uttag av statistik bör användaren observera att värdena anges i miljontals kronor samt att siffrorna kan komma att revideras. Notera också att statistiken för fyra kvartal under ett och samma år aggregeras till årlig statistik.

Statistiken finns även tillgänglig via Eurostats statistikdatabas tillsammans med andra länders publicerade statistik.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Utöver den fritt tillgängliga statistiken på scb.se och genom Eurostat finns även möjligheten att på uppdrag, mot en avgift, göra ytterligare beställningar av statistiken. Detaljerad statistik medför dock risk för röjning av uppgiftslämnare och även att tillförlitligheten bedöms som låg. Därför finns begränsningar i vad som kan lämnas ut.

4.3 Presentation

Som tidigare nämnts i avsnitt 4.1 så presenteras den statistiska informationen både kvartals- och årsvis på scb.se. I samband med publicering uppdateras tabellerna i statistikdatabasen. Där hittas fyra olika tabeller för tjänstehandeln. Dessa inkluderar handel efter kontopost och land på årsbasis och kvartalsbasis. Handel efter kontopost finns tillgängligt från och med år 1982 medan de landsfördelade tabellerna innehåller uppgifter fr.o.m. år 2004.

4.4 Dokumentation

Dokumentationer framtagna av SCB finns tillgängliga på undersökningens sida på SCB:s webbplats, www.scb.se/HA0202

Övrig dokumentation som kan vara intressant är *Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM6)*.

Detaljerad dokumentation i form av Statistikens framställning (StaF) och *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)* saknas i dagsläget men är inplanerat under nästa år.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Statistiken för utrikeshandel med tjänster började framställas av SCB år 2003. Innan dess publicerades den av Sveriges riksbank. Flytten till SCB påverkade även metoderna för framställandet vilket medförde ett tidsseriebrott. År 2012 utökades urvalet från 5 200 till 6 100 och något senare utökades rapportering med landsfördelning från endast de 1 500 största företagen till samtliga företag. Under samma år implementerades även användandet av den nya manualen, BPM6, vilken ökade antalet tjänsteslag från 11 till 26 (presenterade i Bilaga 1). Samtliga förändringar under denna period bidrog till tidsseriebrott men har hanterats genom att genomföra revideringar bakåt i tid i den mån det bedömts möjligt. Översyner av tjänster i Bilaga 2 sker i takt med förändrade handels-mönster och kan försvåra möjligheten till långa tidsserier.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Alla redovisade skattningarna fås enligt en och samma skattningsmetod att skatta totaler, nämligen Horvitz-Thompson estimatorn. Tillsammans med det faktum att definitionerna av alla tjänsteslag följer en och samma manual, nämligen BPM6, betyder det att alla skattningarna är jämförbara sinsemellan.

Det är värt att framhålla att skattningar för tjänsteslaget FISIM, Financial Intermediation Services Indirectly Measured, beräknas inte i undersökningen Utrikeshandeln med tjänster (UHT). Det är Nationalräkenskaperna som får fram skattningarna av den totala tjänstehandeln, som senare landfördelas av Betalningsbalansen. Skattningarna framräknas enligt en speciell modell, baserad på uppgifter insamlade av Betalningsbalansen och Nationalräkenskaperna inom en totalundersökning (mer information om FISIM på SCB:s webbplats https://www.scb.se/contentassets/c89bb85e14184e92a4d5e4eec5ce4b98/swe-den-gni-inventory-2016_public_rev_oct2016.pdf). Eftersom definitionen av FISIM följer riktlinjer i BPM6- och SNA- manualerna, där SNA står för System of National Accounts, är skattningarna för FISIM jämförbara med skattningarna för de övriga tjänsteslagen.

Vid jämförelser av de redovisade skattningarna med motsvarande skattningar från andra undersökningar är det viktigt att samma definitioner av tjänsteslag gäller, samt att skattningar baseras på samma datakällor och modellantaganden. Några av tjänsteslagen i Bilaga 1 skiljer sig i detta avseende från de övriga. De är:

- Transport med alla delkomponenterna, i synnerhet sjötransport- och vägtransporttjänsterna, för vilka CIF/FOB-korrigerings av inlämnade värden genomförs;
- Resor, som beräknas både på insamlade uppgifter och administrativa data, samt speciellt beräknade kvoter används för att fördela data;
- Försäkringar, som baseras på insamlade uppgifter fördelade med hjälp av speciellt beräknade kvoter;
- Finansiella tjänster
 - Finansiella tjänster exkl. FISIM, som beräknas utifrån insamlade uppgifter och olika modellantaganden;

- FISIM (se diskussionen ovan);
- Övriga offentliga varor och tjänster, som baseras på både administrativa data och insamlade uppgifter.

Beträffande den landfördelade statistiken, kan sägas att den är jämförbar med övriga länder som följer Eurostats nomenklatur över länder och geografiska zoner som följs av undersökningen Utrikeshandeln med tjänster. Men jämförbarheten försvåras av att alla länder drar sina egna urval baserade på sina nationella företagsregister och stratifierade på olika sätt. På transaktionsnivån skall varje tjänsteimport motsvaras av ett annat lands tjänsteexport (och tvärt om). Men landfördelade uppgifter som rapporteras av företag i olika länder kan skilja sig även om dessa företag är kopplade till samma transaktioner (för möjliga orsaker se avsnitt 2). Användningen av dessa uppgifter för skattningar kan naturligtvis skapa asymmetrier av varierande grad med andra länders tjänstehandelsstatistik.

Gällande användning av insamlade uppgifter (mikrodata) tillsammans med mikrodata från andra undersökningar, bör framhållas att statistiken för utrikeshandel med tjänster baseras på ett urval draget specifikt för UHT. Detta försvårar möjligheten att sammankoppla och jämföra information från andra undersökningar som antingen drar sina egna urval eller är totalundersökningar.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Utrikeshandel med tjänster ingår som underlag i Nationalräkenskapernas beräkning av BNP samt i Betalningsbalansens bytesbalans. På grund av justeringar som görs i Nationalräkenskaperna, och som också används av Betalningsbalansen, skiljer sig uppgifterna i Utrikeshandel med tjänster mot uppgifterna i Nationalräkenskaperna och i Betalningsbalansen.

Ej gränspasserande varor samlas in genom tjänstehandeln men räknas senare som varuhandel i handelsbalansen.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Betydande delar inom finansiella tjänster korrigeras med uppgifter framtagna av Betalningsbalansen. Det gäller uppgifter om FISIM, courtage vid aktiehandel, samt tjänstemarginal (spread) i handel med räntebärande värdepapper. Utöver detta genomför även avdelningen för Nationalräkenskaper omklassificeringar av koder enligt SPIN samt vissa justeringar utifrån egna bedömningar. Dessa justeringar används även inom Betalningsbalansen.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken är inte officiell.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter tillämpas lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning (2016/679).

C Bevarande och gallring

En kopia av all statistikredovisning i form av rapporter, böcker och statistiska meddelanden (SM) som getts ut som trycksak eller redovisats som PDF-dokument förvaras hos Kungliga biblioteket och levereras till Riksarkivet.

Bevarandebehov är under utredning.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om Sveriges riksbank ([1988:1385](#)) och Riksbankens föreskrifter ([RBFS 2002:4](#)) . Det innebär att det är en lagstadgad skyldighet att lämna uppgifterna till SCB. Riksbanken har rätt att vitesförelägga företag/organisation/myndighet som inte rapporterar.

E EU-reglering och internationell rapportering

Uppgiftsskyldigheten regleras även på EU-nivå genom följande förordningar.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 184/2005 om gemenskapsstatistik över betalningsbalansen, internationell handel med tjänster och utländska direktinvesteringar.

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 555/2012 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 184/2005 om gemenskapsstatistik över betalningsbalansen, internationell handel med tjänster och utländska direktinvesteringar vad gäller uppdatering av uppgiftskrav och definitioner

Statistiken ingår i den internationella rapporteringen till Eurostat, ECB, IMF, OECD och FN .

F Historik

Utrikeshandel med tjänster har funnits på SCB sedan 2003 men statistik har förts långt innan dess. Innan statistikansvaret flyttades till SCB låg ansvaret för statistikproduktionen hos Riksbanken.

Den nuvarande manualen från Internationella valutafonden (IMF), BPM6, tillhandahölls 2013 och förändringar enligt denna tog plats i slutet av 2013.

Under 2015 påbörjades arbetet med ett nytt IT-system vilket sattes i produktion i början av 2017.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Sveriges riksbank
Kontaktinformation	Statistiska Centralbyrån, Utrikeshandel med tjänster
E-post	uht@scb.se
Telefon	010-479 40 10

Bilagor

Bilaga 1. Tjänsteslag

1. Bearbetning av varor
2. Underhåll- och reparationstjänster av varor
3. Transporter
 - 3.1 Sjötransporttjänster
 - 3.2 Flygtransporttjänster
 - 3.3 Järnvägstransporttjänster
 - 3.4 Vägtransporttjänster
 - 3.5 Post- och kurirtjänster
 - 3.6 Övriga transporttjänster
4. Resor
5. Byggtjänster
6. Försäkringar
7. Finansiella tjänster
 - 7.1 Finansiella tjänster exkl. FISIM
 - 7.2 FISIM (Finansiell förmedlingstjänst indirekt beräknad)
8. Avgifter för användning av immateriella rättigheter
9. Tele-, data-, och informationstjänster
 - 9.1 Tele
 - 9.2 Datatjänster
 - 9.3 Informationstjänster
10. Övriga affärstjänster
 - 10.1 FOU tjänster
 - 10.2 Affärs-, och konsulttjänster
 - 10.2.1 Juridiska tjänster
 - 10.2.2 Bokföring och administrativa tjänster
 - 10.2.3 Management och PR
 - 10.3 Marknadsföringstjänster
 - 10.4 Tekniska-, handelsrelaterade och övriga affärstjänster
 - 10.4.1 Arkitekt-, tekniska och vetenskapliga tjänster
 - 10.4.2 Jordbruk-, gruv-, och miljötjänster
 - 10.4.3 Övriga tjänster
11. Personliga tjänster, kultur m.m.
12. Övriga offentliga varor och tjänster

Bilaga 2. Tjänster

Inköp av varor för byggprojekt i utlandet
Bearbetning av varor som ägs av andra
Reparationer och underhåll av varor (exkl. datorer och byggnader)
Korrigerigering till fob-fob, varor
Försäljning av varor efter bearbetning i utlandet
Inköp av varor i utlandet för bearbetning i utlandet
Försäljning av varor till utländsk motpart i Sverige
Inköp av varor från utländsk motpart i Sverige
Merchanting - försäljning och inköp under perioden
Merchanting - kostnad för under perioden sålda merchantingvaror
CIF-korr exportvaror, flyg
CIF-korr importvaror, flyg
CIF-korr exportvaror, sjö
Korrigerigering till cif-transport
CIF-korr exportvaror, tåg
CIF-korr importvaror, tåg
CIF-korr exportvaror, väg
CIF-korr importvaror, väg
Godsfrakter på hav
Godsfrakter med flyg
Godsfrakter med tåg
Godsfrakter på väg
Vägfrakter med egna fordon/egen personal
Vägfrakter med lejda fordon/lejd personal
Godsfrakter med fartyg
Godsfrakter med flyg
Godsfrakter med tåg
Godsfrakter på väg
Bruttointäkter/-kostnader av pooler, godstrafik
Inköp av drivmedel
Inköp av reservdelar, tillbehör m.m.
- Inköp till restaurang och varuförsäljning ombord
Väg-, bro- och färjeavgifter
Flygplatsavgifter
Hamn- och farledstjänster
Stödtjänster vid transport (hav, flyg, tåg eller väg)
Övriga transporttjänster (inkl. lagrings-, speditjons- och transiteringstjänster)
Reparation av transportmedel
Godshantering
Rymdtransporter
Pipelinetransporter
Överföring av elektricitet
Persontransporter på inlandsvatten
Godsfrakter på inlandsvatten
Stödtjänster vid transport på inlandsvatten
Persontransporter på hav
Persontransporter med flyg

Persontransporter med tåg
Persontransporter på väg
Bruttointäkter/-kostnader av pooler, passagerartrafik
Persontransporter med båt
Persontransporter med flyg
Persontransporter med tåg
Persontransporter på väg
Övriga reserelaterade tjänster (logi, konferenser m.m.)
Utbildningstjänster utförda i Sverige
Utbildningstjänster utförda i Utlandet
Sjukvårdstjänster utförda i Sverige
Sjukvårdstjänster utförda i Utlandet
Svenska sedlar
Liv- och pensionsförsäkring
Övrig sakförsäkring
Fraktförsäkring
Återförsäkring
Liv- och pensionsförsäkring
Fraktförsäkring
Övrig direktförsäkring
Återförsäkring
Stödtjänster till försäkring
Finansiella tjänster
Pensionstjänster
Tjänster relaterade till standardiserade garantier
Erhållna/erlagda tidshyror för fartyg, offshoreplattformar
CIF-korr importvaror, fraktförsäkring
CIF-korr exportvaror, fraktförsäkring
Operationell leasing (exkl. uthyrning/inhyrning av fartyg, offshoreplattformar)
Operationell leasing och uthyrning
Postbefordran, kurirtjänster
Telekommunikation, överföring via tele-, datanät och satellit m.m.
Operationell leasing (exkl. uthyrning/inhyrning av flygplan)
Operationell leasing (exkl. uthyrning/inhyrning av tåg)
Operationell leasing (exkl. uthyrning/inhyrning av fordon för transporter)
Uthyrning / inhyrning av fordon (utan förare)
Uthyrning / inhyrning av flygplan (utan besättning)
Uthyrning / inhyrning av tåg (utan förare)
Datatjänster
Informationstjänster
Byggnads- och installationstjänster utförda i utlandet
Byggnads- och installationstjänster utförda i Sverige
Franchising och liknande rättigheter
Avgifter för användning av immateriella rättigheter (exkl. nyttjanderättigheter för programvara och audiovisuellt material)
Tillhandahållande av kundanpassad och icke-kundanpassad FoU
Försäljning och köp av rättigheter med ursprung i FoU (exkl. rättigheter för programvara och audiovisuellt material)
Övrig forskning och utveckling

Juridiska tjänster
Insaml.bidrag EU(tull- och jordb.avgift)
Redovisnings-, bokförings- och revisionstjänster
Konsulttjänster avseende företags förvaltning, organisation och styrning samt PR-tjänster
Reklam- och marknadsföringstjänster
Arkitekttjänster
Ingenjörstjänster
Vetenskapliga och andra tekniska tjänster
Jord- och skogsbrukstjänster
Gruvdrift- och oljeutvinningstjänster
Avfallshantering och -rening
Audiovisuella och konstnärliga tjänster
Tjänster inom kultur och rekreation
Övriga affärstjänster
Andra tjänster mellan koncernföretag och huvudenhet/filial
Övriga personliga tjänster
Löner och andra ersättningar till anställda med utländsk hemvist
- därav kostnader för löner och andra ersättningar i byggprojekt i utlandet
Provisioner vid varu- och tjänsteförmedling
SIDA-löner
Militära omkostnader
Diplomatisk representation i Sverige
Diplomatisk representation i utlandet

Bilaga 3. Länder

Andorra	Laos
Förenade Arabemiraten	Libanon
Afghanistan	Saint Lucia
Antigua och Barbuda	Liechtenstein
Anguilla	Sri Lanka
Albanien	Liberia
Armenien	Lesotho
Angola	Litauen
Antarktis	Luxemburg
Argentina	Lettland
Amerikanska Samoa	Libyen
Österrike	Marocko
Australien	Monaco
Aruba	Moldavien
Åland	Montenegro
Azerbajdzjan	Saint Martin
Bosnien-Herzegovina	Madagaskar
Barbados	Marshallöarna
Bangladesh	Nordmakedonien
Belgien	Mali
Burkina Faso	Myanmar
Bulgarien	Mongoliet
Bahrain	Macao
Burundi	Nordmarianerna
Benin	Martinique
Saint Barthélemy	Mauretanien
Bermuda	Montserrat
Brunei Darussalam	Malta
Bolivia	Mauritius
Bonaire, Sint Eustatius och Saba	Maldiverna
Brasilien	Malawi
Bahamas	Mexico
Bhutan	Malaysia
Bouvetön	Mocambique
Botswana	Namibia
Vitryssland	Nya Kaledonien
Belize	Niger
Kanada	Norfolkön
Kokosöarna	Nigeria
Kongo, Demokratiska Republiken	Nicaragua
Centralafrikanska Republiken	Nederländerna
Kongo	Norge
Schweiz	Nepal
Elfenbenskusten	Nauru
Cooköarna	Niue
Chile	Nya Zeeland

Kamerun	Oman
Kina	Panama
Colombia	Peru
Costa Rica	Franska Polynesien
Kuba	Papua Nya Guinea
Kap Verde	Filippinerna
Curaçao	Pakistan
Julön	Polen
Cypern	Saint Pierre och Miquelon
Tjeckien	Pitcairn
Tyskland	Puerto Rico
Djibouti	Palestinska myndigheten
Danmark	Portugal
Dominica	Palau
Dominikanska Republiken	Paraguay
Algeriet	Qatar
Ecuador	Reunion
Estland	Rumänien
Egypten	Serbien
Västsahara	Ryssland
Eritrea	Rwanda
Spanien	Saudiarabien
Etiopien	Salomonöarna
Finland	Seychellerna
Fiji	Sudan
Falklandsöarna	Singapore
Mikronesiska federationen	Sankta Helena, Ascension och
Färöarna	Slovenien
Frankrike	Svalbard och Jan Mayen
Gabon	Slovakien
Storbritannien	Sierra Leone
Grenada	San Marino
Georgien	Senegal
Franska Guyana	Somalia
Guernsey	Surinam
Ghana	Sao Tomé och Príncipe
Gibraltar	El Salvador
Grönland	Sint Maarten
Gambia	Syrien
Guinea	Swaziland
Guadeloupe	Turks- och Caicosöarna
Ekvatorialguinea	Tchad
Grekland	Franska Sydterritorierna
Sydgeorgien och Södra	Togo
Guatemala	Thailand
Guam	Tadzjikistan
Guinea-Bissau	Tokelau
Guyana	Östtimor

Hongkong	Turkmenistan
Heardön och McDonaldöarna	Tunisien
Honduras	Tonga
Kroatien	Turkiet
Haiti	Trinidad och Tobago
Ungern	Tuvalu
Indonesien	Taiwan
Irland	Tanzania
Israel	Ukraina
Isle of Man	Uganda
Indien	Förenta staternas mindre öar i
Brittiska territoriet i Indiska	USA
Irak	Uruguay
Iran	Uzbekistan
Island	Vatikanstaten
Italien	Saint Vincent and the
Jersey	Venezuela
Jamaica	Wallis och Futuna
Jordaniien	Brittiska Jungfruöarna
Japan	Jungfruöarna, USA
Kenya	Vietnam
Kirgizistan	Samoa
Kambodja	Vanuatu
Kiribati	Ceuta
Comorerne	Kosovo (enligt def. i FN:s
Saint Kitts and Nevis	Yemen
Nordkorea	Mayotte
Sydkorea	Sydafrika
Kuwait	Zambia
Caymanöarna	Zimbabwe
Kazakstan	

Bilaga 4. Redovisade länder och landgrupper.

Österrike (EU 27)	Schweiz (Övriga Europa)
Belgien (EU 27)	Norge (Övriga Europa)
Tyskland (EU 27)	Ryssland (Övriga Europa)
Danmark (EU 27)	Kanada (Nord- och Centralamerika)
Spanien (EU 27)	USA (Nord- och Centralamerika)
Finland (EU 27)	Kina (Asien)
Frankrike (EU 27)	Hong Kong (Asien)
Irland (EU 27)	Indien (Asien)
Italien (EU 27)	Japan (Asien)
Luxemburg (EU 27)	Sydkorea (Asien)
Nederländerna (EU 27)	Thailand (Asien)
Polen (EU 27)	EU27
Storbritannien (Övriga Europa)	Extra (EU 27)

Bilaga 5. Beskrivning av urvalsosäkerheten i skattningarna på tjänsteslagsnivån i termer av den relativa standardavvikelsen, definierade som Standardavvikelse/Punktskattning. Referensperioden: det första kvartalet 2020.

Tjänsteslag	Den relativa standardavvikelsen, Export	Den relativa standardavvikelsen, Import
1. Bearbetning av varor	0,13	0,07
2. Underhåll- och reparationstjänster av varor	0,1	0,07
3. Transporter	0,04	0,02
3.1 Sjötransporttjänster	0,09	0,03
3.2 Flygtransporttjänster	0,04	0,03
3.3 Järnvägstransporttjänster	0,09	0,05
3.4 Vägtransporttjänster	0,05	0,03
3.5 Post- och kurirtjänster	0	0
3.6 Övriga transporttjänster	0,05	0,05
4. Resor ²	0	0
5. Byggtjänster	0,25	0,12
6. Försäkringar	0,03	0,02
7.1 Finansiella tjänster exkl. FISIM	0,08	0,07
8. Avgifter för användning av immateriella rättigheter	0,01	0,01
9. Telekomunikation, data- och informationstjänster	0,03	0,05
9.1 Telekomunikationstjänster	0,05	0,1
9.2 Datatjänster	0,04	0,06

² De motsvarande standardavvikelserna beräknas inte på grund av komplexiteten av tjänsteslaget Resor som involverar både inlämnade uppgifter, administrativa data och speciellt beräknade kvoter.

9.3 Informationstjänster	0,36	0,09
10. Övriga affärstjänster	0,03	0,02
10.1 Forskning- och utvecklingstjänster (FoU tjänster)	0,07	0,05
10.2 Affärs- och konsulttjänster	0,06	0,03
10.2.1 Juridiska tjänster	0,15	0,14
10.2.2 Redovisnings-, bokförings- och revisionstjänster	0,08	0,07
10.2.3 Management och PR	0,07	0,03
10.3 Marknadsföringstjänster	0,15	0,05
10.4 Tekniska-, handelsrelaterade och övriga affärstjänster	0,06	0,05
10.4.1 Arkitekt-, tekniska och vetenskapliga tjänster	0,06	0,09
10.4.2 Jordbruk-, gruv-, och miljötjänster	0,2	0,1
11. Personliga tjänster inom kultur och rekreation	0,05	0,12
12. Övriga offentliga varor och tjänster	0	0